

No: 478 – Mahreç İşareti

BAYBURT EHRAMI

Tescil Ettiren
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 01.04.2019 tarihinden itibaren korunmak üzere 25.12.2019 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 478
Tescil Tarihi	: 25.12.2019
Başvuru No	: C2019/043
Başvuru Tarihi	: 01.04.2019
Coğrafi İşaretin Adı	: Bayburt Ehamı
Ürün / Ürün Grubu	: Eham / Dokumalar
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü
Tescil Ettirenin Adresi	: Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Dede Korkut Külliyesi, Bayburt
Coğrafi Sınırı	: Bayburt ili
Kullanım Biçimi	: Coğrafi işaret ibaresi marka ile birlikte ve marka ibaresinden küçük olmamak üzere ürün üzerinde yer alacaktır.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Anadolu'nun zengin kültürel değerlerini sergilediği alanlardan biri de çeşitli inanç, töre, iklim, yaşam biçimi vb. etkilere göre şekillenen geleneksel giysileridir. Bayburt Ehamı Bayburt'ta bilinen en köklü el sanatlarından biridir. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Bayburt Kanunnamelerindeki vergilerden, Bayburt'ta dokuma tezgâhlarının bulunduğu ve muhtelif dokumaların üretildiğinden bahsedir. Bayburt Ehamı koyun yününden hazırlanan yün iplerin tezgâhta dokunması ile elde edilen iki parçalı, dikdörtgen şeklinde düz veya yöresel motifler ile süslenen kadın kıyafetidir. Bayburt Ehamının üretim sürecinde hiçbir kimyevi işleme tabi tutulmaması ve tezgâhlarda elle dokunması değerini daha da artırır. Günümüzde Bayburt Ehamı; kravat, şal, atkı, çanta, kolye, perde vb. çok sayıda ürün içeren bir yelpazede kullanılır.

Bayburt Ehamının kullanım açısından en büyük özelliği dikişsiz işlenmesi ve yöresel motiflere sahip olmasıdır. Bayburt Ehamı iki kanat olarak birleştirildikten sonra enine veya boyuna şekilde, vücut ve başa sarılarak kullanılır. Beyaz renkte, kuşgözü ve sandal motifleri ile üretilen ehamlar ise sadece gelinler tarafından kullanılır.

Üretim Metodu:

Üretimde kullanılacak olan yün ipin hazırlanması için koyun yünleri tokaç (ahşap, kalın, uç kısmı geniş ahşap sopa) yardımıyla yıkanır ve kurutulur. Tarak dişlerinden geçirilen yünün her iki eldeki tutamlarına "elçim" denilir. Temizlenen yünler, iki elçimden oluşan sümek haline getirilir. Temizlenen ve taranan yün sümekleri teşi yardımıyla işleminden geçirilir ve iplik elde edilir. Sonraki aşamada iplik, kelepçe denilen aletle teşinin nezük kısmına sardırılarak kelep formuna sokulur. Daha sonra kelepçeler açılarak çözgü hazırlama işlemi için masuralara sarılır. Ahşap mekikli dokuma tezgâhı, Bayburt Ehamı dokumacılığında kullanılan en önemli araç olup dağ, kuş, kol, tüfe, mitit, selman, dehdün, gücü, tarak, ayakça, sabitleme demiri, tahsil değneği ve oturaktan meydana gelen modüler bir mekanizma içerir.

Dokuyucunun işlem esnasında oturduğu yerin karşı hizasında, çözgüleri gücü ve taraktan geçirme aşamasında ikinci bir kişi için kullanılacak oturma yeri vardır. Kumaş dokumacılığında üretim sistemi ağızlık açma, atkı atma, tefeleme işlemlerinin yanı sıra çözgü salma ve kumaş sarma işlemlerinden oluşmaktadır. Dokuyucunun hemen önünde, üretim ilerledikçe kumaş kısmının sarıldığı selman bulunur. Selmanın hemen önünde dokumanın enini gergin tutan, demir veya ahşaptan yapılan ve yöresel olarak mitit denilen cımbaz bulunur.

Eham tezgâhı iplikten oluşturulmuş iki adet gücü, buna bağlı olarak aynı sayıda kuş ve ayakçaya sahiptir. Gücülerin hemen önünde bulunan kamaş dişli tarak, tüfe kısmına yerleştirilir. Tüfe ise iki yanındaki kollarla tezgâhın üst kısmına bağlanır. Orta, alt ve üst dehdün direkleri gücülerin arka kısmında kalan çözgüleri taşır ve gergin şekilde durmasını sağlar. Dokuma ilerledikçe ve çözgü ipliği azaldıkça alt dehdün iptal edilir, çözgü iplikleri bir üst basamağa kaydırılır ve dokuyucunun üstünde bulunan dağ kısmına gelinir. Dağ direğinde gergin şekilde devam eden çözgüler, tahsil ipleri ile tahsil direğine gruplar halinde ve eşit aralıklarla bağlanarak çatal iple alt selmana sabitlenir. Çözgü salma işlemi dokuyucu tarafından bu çatal ip yardımıyla yapılır.

Ahşap veya boynuzdan yapılan masura ve mekik, dokuma esnasında kullanılan yardımcı araçlardır. Mekik, uç kısımları daha ince yapıya, orta kısmı ise masuranın yerleşebileceği şekilde bir karına sahiptir. Masuralar ise, üzerine sarılan atkı ipliklerini taşır. Mekikğin ortasında bulunan demir çubuğa yerleştirilerek kullanılır. Demir çubuğun yerinden çıkmasını önlemek için pim görevi gören bir tavuk tüyü kullanılabilir.

Yörede çözgüye "uzatma" adı verilir ve yerde hazırlanır. Yere dik yerleştirilen bir tarafı ikili bir tarafı üçlü olan çubuklar arasında, masuralara sarılmış ve çözgü cağına yerleştirilmiş iplikler gidip gelinerek hazırlanır. En üste

kumaş kenarını oluşturan ve felemenk olarak tabir edilen iplikler yerleştirilir. Çözü boyu yaklaşık iki kanat dokunabilecek uzunlukta, yani 5-5,5 m civarında olmaktadır. Bu hesaplama yörede yıllarca uygulanan alışkanlıklar doğrultusunda arşın hesabıyla (yöresel ismiyle “helebi”) belirlenir (1 helebi 75 cm). Bazı kaynaklarda ehramın bitmiş ölçüleri 1,85 x 2,15 m, tek kanat ölçüleri ise ortalama 0,85 x 2,10 m’dir.

Çözgü çirişinin kuruması için çubuklar üzerinde bir süre bırakılır ve yöresel olarak “urubat” adı verilen ağızlık ipleri bağlanarak tezgâha alınır. Yörede tezgâha aktarma işlemlerine “düzen alma” denmektedir ve iki kişi tarafından gerçekleştirilir. Çözgü çubuklarının ikili kısmında bulunan çözgü uçları dağ çubuğunun üzerinden geçirilir. Üçlü tarafta bulunan çözgü uçları ise üst dehdünün üzerinden, arka dehdünün altından ve orta dehdünün üstünden geçirilerek gücülere getirilir. Ehram kalitesi 1 cm’de taşıdığı çözgü sıklığına göre değişir. Günlük kullanım için üretilen ehramlar 9 veya 10’luk, genelde 13,5’lik; yörede “gezlik” olarak ifade edilen en kaliteli ehram ise 15 veya 15,5’lik tarakla dokunur.

Bayburt Ehramı üretiminde kullanılan tezgâhlar 2 gücülü olduğundan ehramlarda 1/1 bezayağı dokuma tekniği uygulanır. Mititin takılabilmesi için başlangıçta yaklaşık 2 parmak dokuma yapılır. Yörede “ehram ağzının tutulması” denilen bu kısım daha sonra sökülerek saçağa dâhil edilir. Asıl dokuma başlangıcı felemenk (pamuk) iplikleri ile yapılır. Yüksekliği kenarlarda kullanılan felemenk iplikleri kadardır. Daha sonra ehramda kullanılması planlanan nakış dökme işlemine geçilir.

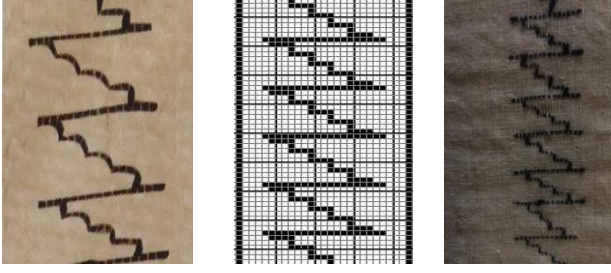
Ehramlar üzerinde bulunan motif süslemeleri serpmeye, kenar süsleme ve saçak üstü gibi kısımlarda yer alır. Saçak üstlerinde kullanılan motifler genellikle “gorda” olarak isimlendirilir. Bayburt, Çiftlik ve Erzurum gordası (saat kordonu) gibi çeşitleri bulunup dokumanın eni boyunca kullanılır. Dokuma başına uygulanan gorda motifi ilk kanadın bitiminde de tekrar edilir ve başta felemenk iplikleriyle yapılan dokuma kısmı tamamlandıktan sonra “zülfe”, yani saçak payı bırakılarak ikinci kanadın dokunmasına geçilir. Ehramın kenar sularını oluşturan zincir motiflerinin yeri, gorda yerleşiminden önce belirlenir. Serpme ve gorda motiflerinde kullanılan renkli iplikler ile dokumanın sol tarafından 4 parmak içeriye yerleştirilir. Kenar zincirleri motif özelliklerine göre Bayburt yöresinde “sulu, sade, aynalı, tetikli veya tetiksiz zincir” olarak isimlendirilir. Ehramlarda motifler, bezeme iplik uçları dokumanın üstünde kalacak şekilde uygulanır. Tüm yüzey üzerinde serpmeye olarak yerleştirilen motifler genellikle geometrik (daire, düz ve verev çizgi, üçgen), bitkisel (hanımeli, mercimek, pirinç deni, ceviz kanadı, reyhan dalı, kahve veya badem çekirdeği, elma şeleği) ve figürlü (çift kartlar, arı dala ters konu, kelleli veya sade uçan kuşlar) ve sembolik (boyunbağı, sandal, hanımgöbeği, perçem tarağı, çark yıldızı, elmas küpeler) bezemelerden oluşur.

Ehram dokumacılığında desenleme için renkli iplikler kullanılır. Dokumanın zemin rengi ile motiflerde kullanılan ipliklerinin renkleri özel olarak ayarlanır. Bazı motifler her renkte uygulanabilirken bazıları belirli renklerde kullanılır. Böylece ehramlar yöresel olarak renk açısından “beyaz ehram, boz ehram, mor ehram vb.”; desenleme açısından ise “çiçekli ve düz ehramlar” olarak dokunur. Düz ehramlar sadece renkli ipliklerle ve bezayağı tekniği ile dokunurken, desenli ehramlarda düz zemin üzerine renkli ipliklerle “brokar” tekniğinde desenlemeler yapılır.

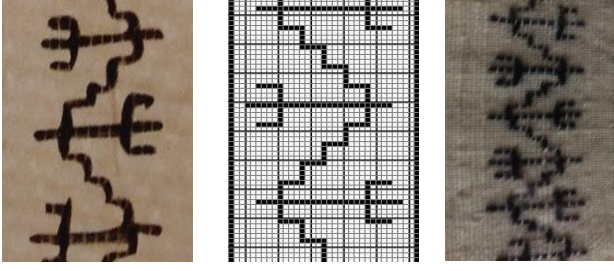
Nakışlar ehramın üzerine dokuma esnasında işlenir. Desen, dokumanın rengine, ipin inceliğine veya kalınlığına göre belirlenir. Nakış adları şekillerine göre isimlendirilir. Nakışlar, kenar suyu, saçak üstü nakışları ve serpmeye desenler olarak üç guruba ayrılır. Serpmeye desenler tüm yüzey üzerinde serpmeye olarak yerleştirilen motiflerdir. Bunlar, genellikle geometrik (daire, düz ve verev çizgi, üçgen), bitkisel, figürlü ve sembolik bezemelerden oluşur. Saçak üstü bordürü olan nakışlar genelde gorda nakışı olarak ifade edilir.

Zincirler ehramın kenar motifleridir. Aynalı kutu esas itibarıyla kenar nakışdır. Son yıllarda oldukça yaygın bir kullanım kazanmıştır. Ehramın hemen saçak üstüne, yani alt üst kenarlara, hem boyun hem de orta motifi olarak kullanılır. Ehrama orta nakışı olarak kullanıldığında dokunması en zor ve en uzun süreli nakış olur. Bir ustanın, paşa merdiveni, tetiksiz zincir, tetikli zincir, çift tetikli zincir, mercimekli zincir tarzında bir ehram dokumayı tamamlayabilmesi için bir ay civarında süre gerekir.

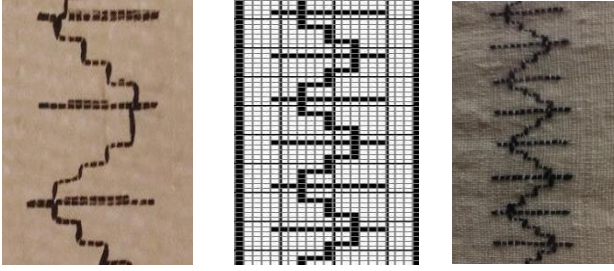
Bayburt Ehramında kullanılan dikey kenar zincirleri aşağıdaki gibidir.

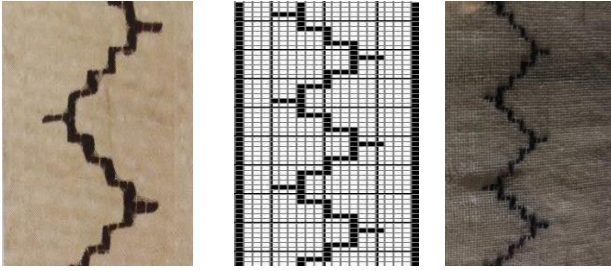
Paşa Merdiveni: Kenar nakış olarak kullanılır. Ehrama dikey ince su (bordür) olarak işlenir.

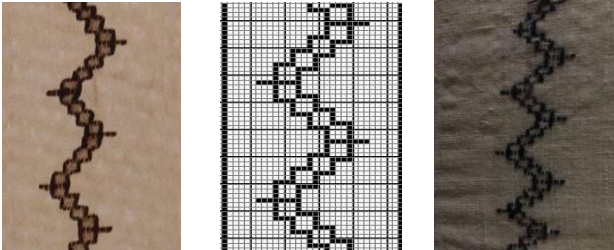
Tetikli Zincir: Tetik; yörede kümes hayvanların ayaklarına verilen isimdir. Kenar nakışı olarak kullanılır. Ehrama dikey ince su (bordür) olarak işlenir.

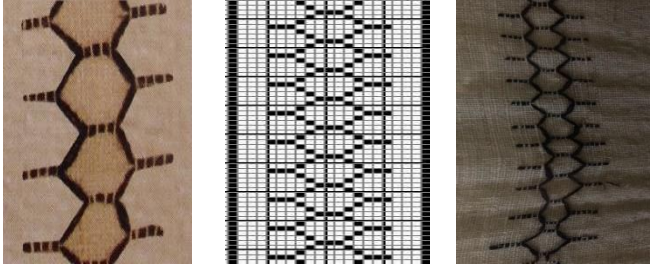
Tetiksiz Zincir: Kenar nakış olarak kullanılır. Ehrama dikey ince su (bordür) olarak işlenir. Tetikli zincir motifinden farkı uç kısımlarındaki tetiklerin olmamasıdır.

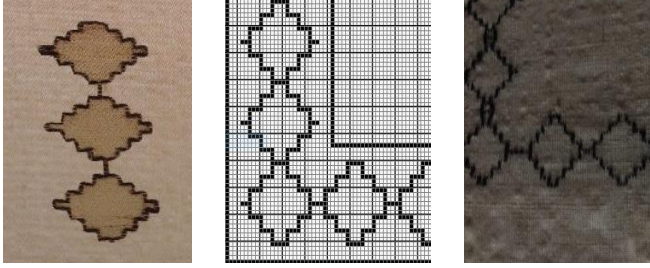
Tek Zincir: Ehrama ince su (bordür) yerine işlenir. Dokuma boyunca devam eder.

Çift Zincir: Ehrama ince su (bordür) yerine işlenir. Dokuma boyunca devam eder. Tek zincir motifinden farkı çiftli olarak devam etmesidir

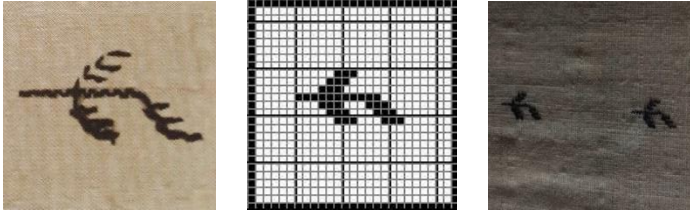

Çift Tetikli Zincir: Ehrama ince su (bordür) yerine işlenir. Dokuma boyunca devam eder.

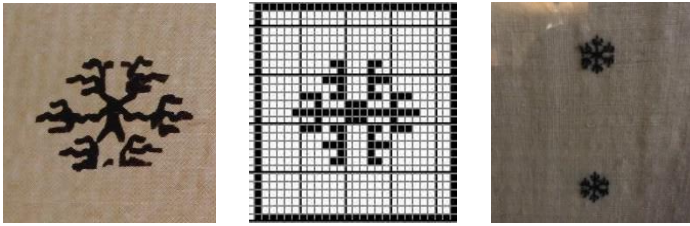

Aynalı Kutu: Aynalı kutu nakışı ehramın bordür bölümünde ve iç yüzeyinde kullanılır. Aynalı kutu nakışı dört sıralı dört basamağın karşılıklı kare oluşturmaları ile tamamlanır.

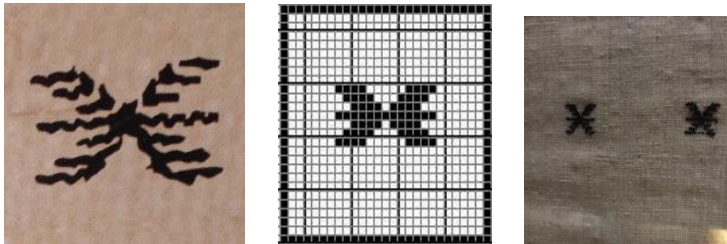
Bayburt Ehramında kullanılan orta motifler ise aşağıdaki gibidir

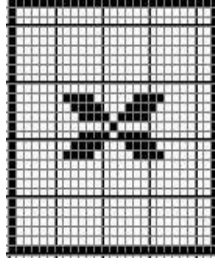
Reyhan Dalı: Reyhan dalı çokça tutulan nakışlardandır. Adından da anlaşıldığı gibi “Bir dal üzerinden üç tane yaprak veya reyhan bitkisi çıkmakta ya da bir dal üzerinden üç tane pirinç deni çıkmaktadır.” şeklinde tabir de edilebilir. Reyhan dalı taneli olduğu için diğerleri gibi yüzeye serpiştirilmektedir.

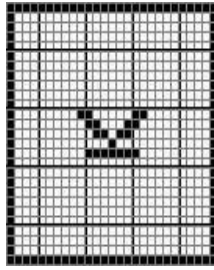
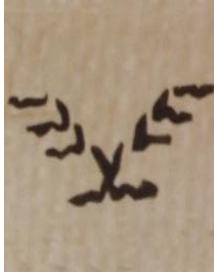
Elma Şeleği: Elmanın iki eşit parçaya bölünmüş iç kısmına benzemektedir. 13-15 nolu tarak kullanılan ince ehramlara uygulanabilir. Dökülmesi zor bir desendir. En çok talep gören motiflerden biridir. Belirli aralıklarla yüzeye serpiştirilir.

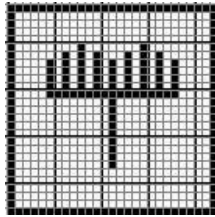
Beli Bağlı Boyun Bağ: Kurdeleye benzer şekli vardır. Her renk dokumaya uygulanabilir. Belirli aralıklarla yüzeye serpiştirilir. 11-12 nolu tarak kullanılan orta kalınlıktaki ehramlara uygulanabilir.

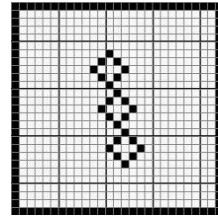
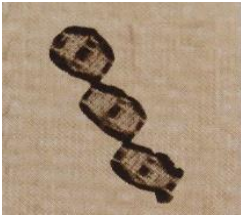
Beli Bağısız Boyun Bağı: Beli bağlı boyun bağından farklı olarak orta kısımdaki bağ şekli kullanılmaz. Belirli aralıklarla yüzeye serpiştirilir. Her renk dokumaya uygulanabilir. 11-12 nolu tarak kullanılan orta kalınlıktaki ehramlara uygulanabilir

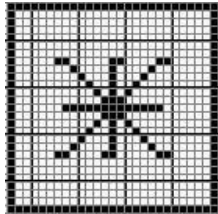
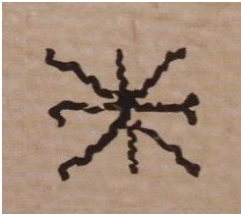
Antikalar: Özellikle beyaz gelin ehramlarında çokça kullanılmaktadır. Beyaz zemin üzerine kırık beyaz iplikle işlenir. Dokuması kolay yörede sevilen bir desendir. Her renk dokumaya uygulanabilir.

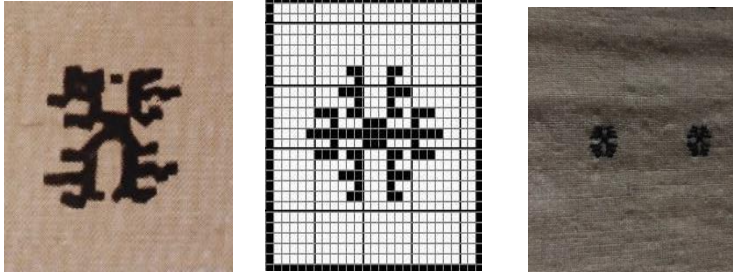
Çift Kartlar: İki açık el şeklindedir. Yörede çok fazla kullanılan bir motif değildir. Dokumaya serpiştirilerek kullanılır.

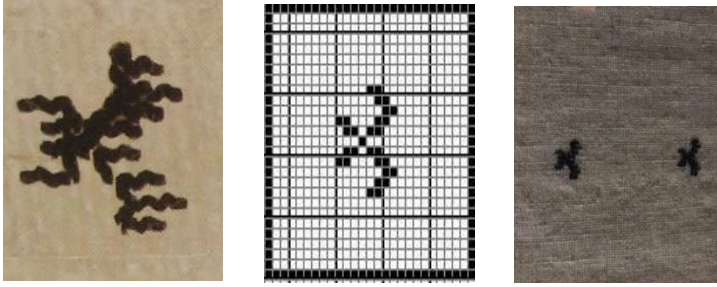
Üç Mercimekler: Mercimek nakışı mercimek taneleri gibi yuvarlak bir şekildir. Üç tane yuvarlak tanenin yana gelmesiyle oluşmaktadır. Her bir tanenin ortasından yatay çizgi geçer. Her renk dokumaya uygulanabilir.

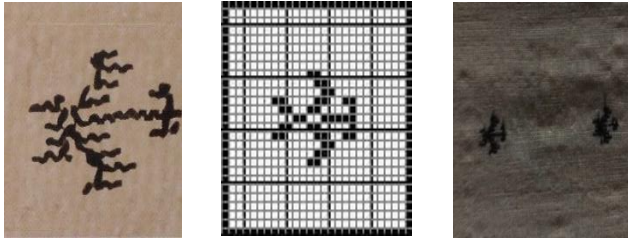
Çark Yıldızı: Yörede yıldıza benzetilerek isimlendirilmiştir. Sekiz kollu dönence şeklinde olduğu için çarka da benzetilmiştir. Her renk desene uygulanır. Eham beyaz renkte dokunacak ise uygulanacak motif beyaz renkte olur.

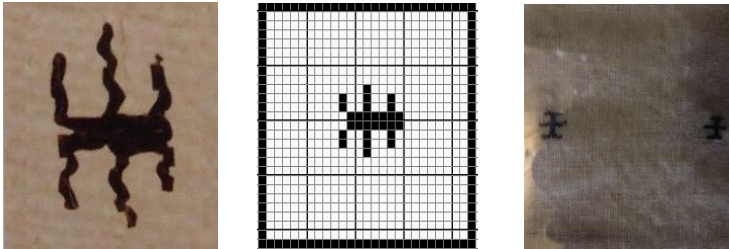
Ceviz Kanadı: İki eşit parçaya ayrılmış ceviz içini andırır. Yörede çok sevilen ve kullanılan motiflerin başında gelir. Orta yaş grubundan kadınların tercih ettiği bir motiftir. Genelde mor ehram üzerine koyu bir renkle işlenir.

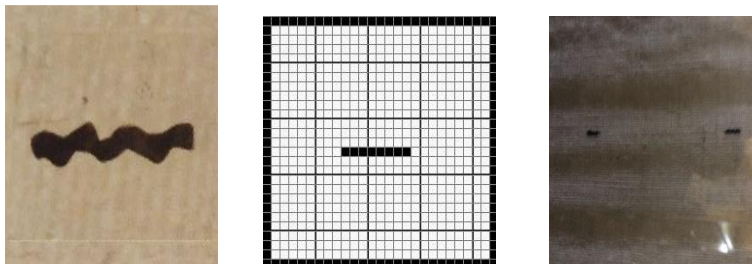
Uçankuşlar: İsminden de anlaşıldığı üzere uçan kuşa benzetilir. Baş kısmı olmadığından bu isimle adlandırılır. Mor ehramda mavi, boz ehramda lacivert iplik kullanılır.

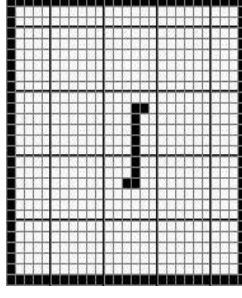
Kelleli Uçankuşlar: Yörede uçan kuşa benzetildiğinden bu ismi alır. Açık zemin ehram üzerine açık, koyu zemin ehram üzerine koyu renkte yapılır. Zemin üzerine serpiştirilir.

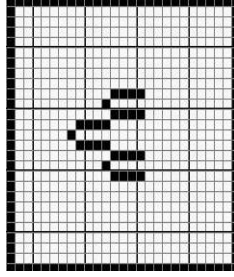
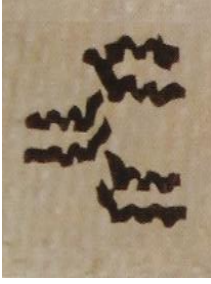
Hanımgöbeği: Yörede çokça kullanılan motif değildir. İstenilen renk dokumaya işlenebilir. Zemine serpiştirilir.

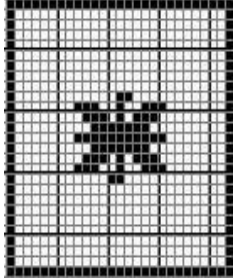
Elif (Enine): Genel olarak çeyizliklerde kullanılan motiftir. Enine ve dikine 'Elif' motifleri bir arada diyagonal şekilde sıralanarak işlenir. Açık sütlü kahve (boz) renkli ehramlarda kullanılır.

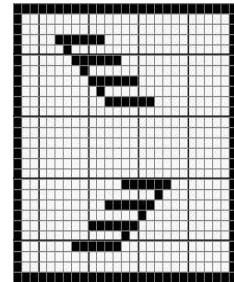
Elif(Dikey): Enine elif motifiyle beraber bir kompozisyon şeklinde eham üzerine uygulanır. Açık sütlü kahve (boz) renkli ehamlarda kullanılır.

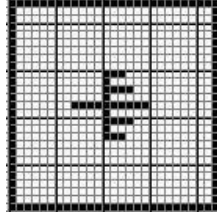
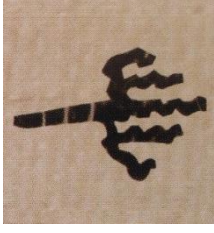
Perçem Tarağı: Yörede saçın kesik ön kısmına perçem denilmektedir. Motif perçeme dokunan tarağa benzetilmektedir. 11-12 nolu tarak kullanılan orta kalınlıktaki ehamlara uygulanabilir.

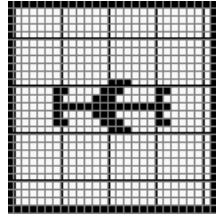
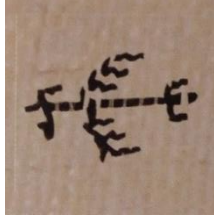
Arı Dala Ters Kondu: Arı dala ters kondu motifi bir kelebeğe, bir arıya ya da herhangi bir uçan böceğin şekline benzer. Yöremizde çokça kullanılan ve sevilen bir motiftir. Her renk dokumaya uygulanabilir.

Pirinç Deni: İsmi piriñ tanesinden alır. Yörede genç kadınların tercih ettiğı ve bütün renklere uygulanabilen kolay dokunan bir motiftir. Zemin üzerine ters düz diyagonal sıralanarak serpiştirilir. Motif diğeri motiflere nazaran daha sık aralıklarla dokunur.

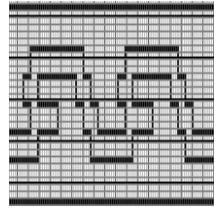
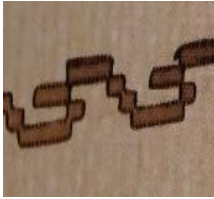

Hanımeli: Yörede kişmiş otuna benzetildiğinden ve kadın elinin zarafetinin nakışa işlenmiş şekli olarak da bilinmesinden hanımeli denir. Her renk dokumaya uygulanabilir.

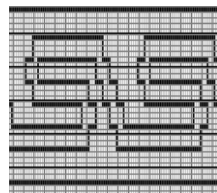
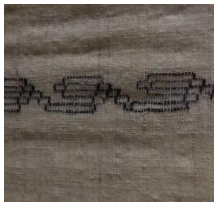

Elmas K peler: Kişmiş çöpü nakıştaki gibi, uzun bir çizginin uçlarından çıkan iki kola sahiptir. Alt üstlü olmak üzere şekillendirilir, bu h li ise   l  şamdana benzer. Uzun çizginin ortasından çıkan, karşılıklı iki tarafta iki pirinç deni nakışı yer alır. Her renk dokumaya uygulanabilir.

Saçak  st  bordürü olan bu motifler genel olarak gorda diye ifade edilir. Bayburt ve çiftlik gordası adında iki ayrı gorda türü vardır. Bayburt gordasının yarım h li saat gordası adıyla da dökülür. Bayburt Ehlramında kullanılan saçak üstü motifler aşağıdaki gibidir.

Bayburt Gordası: Saçak  st  bordürü olarak kullanılan motifler genel olarak gorda diye ifade edilirler. Yatay büyük bordür yerindedir. Ehlramın dokuma tekniğinden dolayı dikey bordür olarak kullanılmazlar. Yörede sıkça kullanılan bord rd r.

Çiftlik Gordası: Saçak  st  motiflerden biridir. Ehlramlarda ilk yıllarda sıkça kullanılmış sonraki yıllarda bu motiflerin yerine aynalı kutu motifleri de kullanılmaya başlanmıştır. Sevilen bir motiftir. Bir  iftlik sahibi olan genç, ehlramı görüp beğenir. “ iftliğimi satar yine de bu ehlramı alırım.” der. O günden sonra nakış çiftlik gordası veya ‘ iftliğı sattı, gordayı aldı!’ olarak kalır.

Bayburt Ehlramında kullanılan tezgah ve tezgah parçaları aşağıdaki gibidir.

1. Dağ (  zg  Levendi): Dehd nlerle aynı uzunlukta ve aynı işi yapar. Yani  zerine atılan ipliklerin düzenli bir şekilde yukarıdan dokunan kısma doğru yürütülmesini sağlar. Tezg hın en üst kısmıdır, dokuyucunun üst arkasında bulunur. Düzene alınan ipliklerin gergin ve düz durmasını sağlar.
2. Oturak: İki adettir. Dağın altındaki oturağa dokuma oturağı denir. Dokuyucu dokuma işini bu oturağa oturarak gerçekleştirir.

3. Ayakça: İki adettir. Gücüleri hareket ettirerek dokuma işleminin yapılmasını sağlar. Nalın büyüklüğündeki ayakçalar ayaklarla hareket ettirilir. Ayak bastıktan sonra gücüler çözgüyü açar ve mekik atılır. Her ayak basışta hareket tekrar edilir.
4. Kuşlar: İki adettir. Gücülerin üzerine asılı dururlar. Ortalarında makaraya benzer bir düzenek bulunur. Bu makaraların ortasında hareketli bir ipe gücülere bağlıdır. İpin bir ucu öndeki gücüye, diğeri ise arkadaki gücüyle bağlıdır. Gücüleri aşağı yukarı çalıştırır.
5. Kol: İki adettir. Tüfenin iki yanında bulunur. Tüfe ipleri aracılığıyla tezgâhın yukarı kısmında bulunan bağlantı tahtasına tutturulur. Hareket ettirilmeleri ve ayarlamaları bu ipler aracılığı ile yapılır. İplerin orta kısmında bulunan çubuklar da tüfe çubuklarıdır. Tüfe çubukları gevşetilip sıkılarak iplerin boyu uzatılıp kısaltılır ve tüfe bu şekilde ayarlanır.
6. Tefe: Ehram tezgâhının tarağı çeken kısmının adıdır. Her mekik atıştan sonra mekikle atılan ipin dokumaya dönüşmesi için dokuyucuya doğru standart bir sertlikle çekilir. Alt tarafı kenarlara sabitlenmiş, üst tarafı tarağın takılıp çıkarılmasını sağlayacak biçimde aşağı yukarı hareket ettirilebilen ahşap yapılı bölümdür.
7. Mitit: Tezgâh üzerinde dokunmakta olan ehramı gergin tutan; her biri takriben bir halebî boyunda iki adet çubuktur. Birer uçlarında üçer çivi bulunur. Örülen ehramda üç dört parmakta bir dokunmamış taraftan dokunan tarafa tarağa doğru takılır. Ortalarında deri veya metal bir kemer bulunur ve orta noktada dağılmadan bir arada durmalarını sağlar. Birleşme noktalarına yakın kısımlarda küçük delikler vardır Bu delikler birbirine getirilerek gerginlik sağlanır ve bu deliğe küçük bir kürdan veya ucu eğik metal tel takılarak sabitleme yapılır.
8. Mekik: Öküz boynuzu veya şimşir ağacından yapılmış alettir. Mekik yapılacak boynuzun; kolluk boynuz, yani kenarlara doğru uzamış olması gerekir. Çengel türü boynuzdan yapılmaz. Makbul olanı manda boynuzundan yapılandır. Boyu 20 cm civarındadır. Orta kısmı boştur. Boşluğun uzunluğu takriben 10 cm'dir. Bu boşluğun bir ucunda delik, diğer ucunda ise girinti vardır. Atkı masurası içindeki metal çubuk aracılığıyla bu boşluğa takılır. Bir tezgâha gerilmiş ipliklerin arasından sağdan sola, soldan sağa atılarak dokuma işlemi yapılır.
9. Masura: Kamıştan yapılır. Gevrek otundan da yapıldığı olur. Üzerine atkı iplikleri sarıldıktan sonra mekiğin içine yerleştirilerek kullanılır. Günümüzde plastik borulardan da faydalanılır. Atkı masuraları; görünüş, yapıldığı malzeme ve kullanım alanlarına göre sınıflandırılır. Masura sarımı da bobin sarımı kadar önemli bir işlemdir. İyi sarılmış bir masura dokuma randımanı üzerinde doğrudan doğruya etkili olacaktır.
10. Sabitleme Demiri: El demiri olarak da ifade edilir. Selmanın sağ ucunda bulunan tahta aralıklara takılır. Boyu 35 cm civarındadır. Ehramın dokunan kısmını döndürerek sarmak, germek için ve sarıldıktan sonrada selmanın sabitlenmesinde kullanılır.
11. Dehdün: Arka, orta ve üst dehdün olmak üzere üç tanedir. Selmanın boyunda, yuvarlak şekilli olup çözgü ipliklerinin düzgün durmasını sağlar. Üst dehdüne küçük dağ dendiği de olur. Ehram uzun olsun isteniyor ise üst dehdünün sağ ve sol kenarlarındaki uzantılarının üzerine uygun bir tahta daha eklenir.
12. Tarak: Yaklaşık 12 cm yüksekliğinde, bir metre uzunluğunda, içinde kamıştan dişleri olan alettir. Aynı zamanda ehramın kalitesini ifade de kullanılan çeşitleri vardır. Tarak Çeşitleri; 9,5–10,5–11,5–12,5–13,5–15 olarak adlandırılır. Tarak adı büyüdükçe ehramın kalitesi artar. En kaliteli ehram 15 tarakla dokunan ehramdır. 13,5 tarak en yaygın kullanılan taraktır. Taraklara ipi geçirmek için tarak tığları kullanılır. Bayburt'ta 11,5 ve 15 numara arası taraklar kullanılır.
13. Gücü: Dört adet oklava biçiminde, eşit yuvarlaklıkta, taraktan biraz uzunca çubuklar ve üzerine bağlanan kalınca ipliğe verilen addır. Çözgü ipliği önce gücüye, sonra bir arkadan bir önden tarağa çekilir. Ehram düzeni alınır. Her ehram başlangıcında bu işlem yapılır.
14. Tahsil Değneği: Ehramın kanat genişliğinden biraz daha uzunca yuvarlak değnektir. İkili uzatma kazıkları yönündeki iplikler, her biri bir çile oluşturacak şekilde gruplara ayrılarak yuvarlak olan bu değnek üzerindeki tahsil ipine eşit sayıda ve aralıklı olarak bağlanır. Çözgü ipliklerini gergin tutmada kullanılır. İki ucuna da “V” biçimindeki çatal ip bağlanır. Bu çatal ipin ortasındaki bir başka ip dokumacının

oturduğu bölümdeki halkaya takılıdır ve oturağın kenarındaki çubuğa sarılır. Tahsil ipini bollaştırma ve germe bu çubuğa sarılarak gerçekleştirilir.

Yünün ipliğe dönüştürülmesinde kullanılan araç gereçler aşağıdaki gibidir.

1. **Yün tırağı:** Yünün taranmasında kullanılır. Yaklaşık 50 cm uzunluğunda bir tahtadır. Baş tarafında yaklaşık 10-15cm uzunluğunda tarama işlevini sağlayan iki sıra, her sırada 25-40 metal diş olmak üzere toplam 50-80 metal dişli yün tarama aletidir.
2. **Sümek:** Taranmış yünün bir ele sarılacak büyüklükteki hâlidir.
3. **Teşi:** Ağaçtan yapılan, yukarıdan aşağıya incelererek uzayan, takriben 4 cm çapında, 30 cm uzunluğunda, kalın ucu üstte ve “ger” adı verilen metal kancalı yün eğirme aletidir. Üst kısmında “ağırşak” adı verilen ve takılıp çıkarılabilen bir parçası daha vardır. Ağırşak, küçük yuvarlak bir tekeri andırır. Eğirmede ağırlık oluşturarak ortasındaki yuvarlak aksamın kolayca dönmesini sağlar. Yünü eğirip ip hâline getirmede kullanılır.
4. **Çıyrık:** Çıkrığın yöresel adlandırmasıdır. Eğrilen yünün masuralara sarılmasında kullanılır. Bir tarafında elle döndürülen bir çark, diğer tarafında ise masuraların takıldığı sarma kısmı bulunur. Elle döndürülerek çalıştırılır.
5. **Kelepçe:** Orta nezük büyüklüğünde ve biçimindedir. Dönen kısmın altında ayaklı bir kısım daha bulunur. Teşi ile iplik nezük kısmına sardırılarak kelep hâline getirilir. Sardırma işi elle döndürülerek yapılır.
6. **Çözü Aleti :** Birer metre boyunda 4 cm kalınlığında düz bir ağaç üzerine sabitlenmiş, 3 adet çubuktan oluşur. Toplamda çözgü aleti 3 adettir. Çözgü ipi bu aletin üzerinde çapraz şeklinde çözülür. Uzatma cağı ise çözgü iplerinin makaralara sarılarak çoklu bir şekilde çözgü çözmeye yarar.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Ürünün dokunması işlemleri coğrafi sınırlar içerisinde gerçekleştirilmelidir.

Denetleme:

Bayburt Üniversitesi koordinatörlüğünde; Bayburt İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile Bayburt Esnaf ve Sanatkarlar Odasından uzman kişilerden oluşacak toplam 3 kişilik denetim mercii tarafından denetim işlemleri yürütülür. Denetim; Bayburt Ehamı ibaresini kullanan firmaların ürünün tanımı ve ayırt edici özellikleri ile üretim metodunda belirtilen özellikleri taşıyıp taşımadığı hususlarının takibi konusunda yılda bir defa düzenli olarak, tüketici şikâyetleri üzerine her zaman yapılır. Denetlemede göz önünde bulundurulacak noktalar aşağıdaki şekildedir:

a) Dokumada kullanılan yün ip;

- Yün ipin özelliği
- Büküm şekli
- Doğal renk özelliklerini muhafaza edip etmediği

b) Eham dokumada kullanılacak alet ve ekipmanların tescilde belirtilen özelliklere uygunluğu;

- Bayburt Ehamı yerel dış giysisi olarak hazırlanışında standart ebatlara uygunluğu
- El dokuma tezgâhları
- İplik-dokuma tırağı uyumu

c) Dokuma teknikleri;

- Desen kompozisyonuna uygunluğu
- Bayburt Ehamı birleştirme kurallarına uygunluğu
- Desen işlemede yöresel renk uyumu

- Saçak kısımlarının uygunluğu

- Motiflerin uygunluğu

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, tarafların haklarının korunmasında hukuki süreçleri yürütür.